

АНАЛІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО СКЛАДОВИХ ЗА ПОКАЗНИКАМИ МОДИФІКОВАНОГО БАЛАНСУ

Незважаючи на використання різних підходів та методів оцінки інтелектуального капіталу (ІК) в цілому та його окремих складових [1-4], отримані результати оцінки можуть бути використані для узагальнення інформації та складання модифікованого балансу підприємства [4]. Фінансова частина модифікованого балансу формується відповідно до положень стандартів бухгалтерського обліку (форма №1 за НП(с)БО) та містить інформацію про нематеріальні активи як складову ІК підприємства [3]. Нефінансова частина модифікованого балансу надає інформацію про інтелектуальні ресурси та джерела формування їх невідчутної вартості.

Аналіз ІК базується на визначенні співвідношень (пропорцій) між показниками балансу. Результати розрахунків та можливість порівняння отриманих значень коефіцієнтів, наприклад, зі середньогалузевими, аналогічними за попередні періоди або підприємств-конкурентів підвищує цінність отриманих результатів в управлінні інтелектуальними ресурсами (активами). Пояснення до розрахунків та тлумачення цих коефіцієнтів наведені в табл.1.

Таблиця 1

Розрахунок коефіцієнтів для аналізу інтелектуальних ресурсів (активів) та джерел формування їх вартості за показниками модифікованого балансу

Коефіцієнт	Зміст чисельника	Зміст знаменника	Призначення
<i>Коефіцієнти капіталізації:</i>			
Відносний коефіцієнт капіталізації	Поточні інтелектуальні ресурси, що можуть бути визнаними та вже визнані такими відповідно до стандартів обліку та звітності	Поточні інтелектуальні ресурси, що не можуть бути визнані активами за стандартами обліку та звітності	Визначає потенційні та фактичні можливості підприємства капіталізувати інтелектуальні активи.
Коефіцієнт фактичної капіталізації	Інтелектуальні ресурси, що визнані активами за період	Поточні інтелектуальні ресурси, що можуть бути визнані активами	Оцінює фактичні здібності підприємства капіталізувати інтелектуальні активи.
Загальний коефіцієнт капіталізації	Інтелектуальні ресурси, що визнані активами за період.	Поточні інтелектуальні ресурси та поточні інтелектуальні активи	Визначає загальний рівень капіталізації інтелектуальних активів підприємства.
<i>Коефіцієнти структури:</i>			
Коефіцієнт процесного капіталу	Середньорічна оцінка процесного капіталу	Середньорічна оцінка інтелектуальних ресурсів	Визначає відсоток інформаційних систем та технологій в загальній оцінці всіх інтелектуальних ресурсів та активів підприємства.
Коефіцієнт інноваційного капіталу	Середньорічна оцінка інноваційного капіталу	Середньорічна оцінка інтелектуальних ресурсів	Визначає відсоток інноваційної продукції в загальній оцінці всіх інтелектуальних ресурсів та активів підприємства.

Коефіцієнт	Зміст чисельника	Зміст знаменника	Призначення
Коефіцієнт людського капіталу	Средньорічна оцінка людського капіталу	Средньорічна оцінка інтелектуальних ресурсів	Визначає відсоток людських ресурсів в загальній оцінці всіх інтелектуальних ресурсів та активів підприємства.
Коефіцієнт клієнтського капіталу	Средньорічна оцінка клієнтського капіталу	Средньорічна оцінка інтелектуальних ресурсів	Визначає відсоток інформаційних ресурсів та визнаного як актив гудвілу в загальній оцінці всіх інтелектуальних ресурсів та активів підприємства.
Співвідношення структурних складових ІК, що зформовані за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел	Средньорічна оцінка капіталів, які створюються за рахунок внутрішніх власних джерел	Средньорічна оцінка капіталів, які створені за рахунок залучених або зовнішніх джерел	Визначає співвідношення між частинами інтелектуального капіталу, що прирівнюється до власного та до залученого капіталу.

(*) розроблено автором.

Розглянута вище процедура аналізу ІК дозволяє одночасно реалізувати “скандинавський підхід” з повним відображення невідчутної вартості за якісними показниками у фінансовій звітності та “американський підхід”, який передбачає вартісну оцінку невідчутної вартості з відображенням в балансі (за правилами подвійного запису).

1. Брукінг Э. *Интеллектуальный капитал: ключ успеха в новом тысячелетии.* / Э. Брукин; пер. с англ. под ред. Л. Н. Ковалик – СПб, Питер, 2001 – 288 с.; 2. Голяш І., Будник Л. *Аналіз інтелектуального капіталу підприємства* / І.Голяш, Л.Будник // *Економічний аналіз.* – 2010. – Випуск 7. – с.254-256; 3. П(с)БО 8 “Нематеріальні активи”, наказ Мінфіна України від 18.10.99р., № 242; 4. Платонов В.В. *Интеллектуальный капитал : оценка и управление : учеб. пособие* / В.В. Платонов. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 116 с. – Режим доступа : http://innovations2005.narod.ru/texts/Intellektualnij_kapital.pdf.